

њом манипулише и да јој се споља одређују границе итд. Напротив, она треба да буде у томе сасвим одређена, јасна, категорична, недвосмислена.

Сматрам, да је у том погледу било до сада сувише попуштања које је злоупотребљавано. Зато би требало да извесни у том смислу најодговорнији функционери и личности повуку и политичке консеквенце. Нема опстанка ни светле перспективе на овом нашем врћућем подручју, нити решења националног питања без Југославије. Слажем се са другом Гамсом када је рекао, да нема Југославије, требало би је измислити, и то демократске, социјалистичке и федеративне, по мом мишљењу. Нема без тога ни социјалистичке и демократске Србије. Па, ако је тако, не може се онда борба за таква решења постизати великокрпским концептом.

Ако је национализам превазиђено питање нашега времена, што ја такође верујем, онда се не може великокрпством ићи против великохрватства, него интернационалистичким ставом против сваког националистичког става.

Мора се веровати у једну демократску интеграцију, јер без тога нема правог решења и никакви напори нису сувишни у том погледу. Интеграција је законитост и на крају ће бити изолована свака она група или снага која се буде томе опирала. Подупримо дакле оно што је прогресивно и позитивно, а не преживеле идеје.

У активностима које нам предстоје мора се бити врло ангажован, отворен и принципијелан. Не мислим да због опасности од неких екстремних и националистичких иступања треба прогресивне снаге да затварају дискусију јер би то био њихов пораз. Само на отвореној сцени може доћи до диференцијације снага и до јачања оних који се залажу за напредне, социјалистичке и интернационалистичке ставове и решења. За такву акцију треба се спремити идејно и кадровски.

Др Златија Букић: О НЕКИМ СПОРНИМ ПИТАЊИМА ПОВОДОМ НАЦРТА АМАНДМАНА

Политички тренутак у коме се налазимо носи сигурно обележје историјски значајног тренутка, па чак мислим да се без претеривања може рећи да је он пресудан. Промене које се предложеним нацртом амандмана предлажу, досежу и задиру у основна, суштинска питања нашег друштвено-политичког система, и као такве треба да представљају фундамент његовог даљег развитака.

Ово истичем не због некакве драматизације ситуације у којој смо данас, већ само зато да бих указала на озбиљност и тежину задатка пред којим се ово друштво налази. Рекла бих да се пред овим задатком налази сваки припадник наше друштвене заједнице. Друштвена улога научних радника на Универзитету и ван универзитета у овом моменту је, по мом мишљењу, посебно значајна и одговорна, без обзира чак и на неке утиске, који се могу стећи у том смислу да се све одвија мимо, поред и независно од нас, да треба дићи руке од свега или само евентуално истаћи свој

крајње негативан однос према свему и не упуштати се ни у шта дубље. Научни радници не би смели подлећи таквим осећањима, без обзира на искушења која дневна политичка пракса може наметати. Друштвени позив науке и научних радника налажу да се све подвргне озбиљној, свестраној, темељној и доследно фундираној научној анализи промена које се предлажу, њиховој теоријској обради и оцени са аспекта досадашњих тековина друштвених наука. Само такав приступ, који мора носити обележја смирености и пуне разложности, може дати праву тежину дискусијама које водимо, и само тако се може пружити допринос који наука мора да да друштву и његовом развоју.

Мислим да треба рећи да су промене у нашем друштвено-политичком систему биле неопходне. Ако сам имала дилеме о томе, морам признати да ме је сам развој догађаја у последње време уверио у то да је наша реалност таква да се заиста мора нешто мењати. Не видим разлога због којих би Република Србија имала интереса да се бори за очување статус квоа. Но, ја, апстрахујући тренутну политичку ситуацију, морам ипак рећи да у мени постоји основна дилема, а она се своди на питање — да ли смо ми, ипак, друштво које је у стању да издржи тако честе промене у економским и политичким односима, и то промене које досежу до суштинских питања система. Верујем у посебно изражену динамичност друштвених односа у нас и генералну потребу мењања форми њиховог изражавања, али не могу да се отгнем утиску да због тога што нисмо изградиле концепте дугорочнијег развика, ми долазимо у ситуацију да су нам скоро сва решења сасвим привременог карактера, да се у једном тренутку све доводи у питање. Може се рећи да је одсуство озбиљнијег научног приступа проблемима развика друштвено-политичког система била доста скупа цена коју је систем у протеклом периоду плаћао и да су лутања и тражења добрим делом и тиме била условљена. Овде бих само рекла да је такав приступ проблемима у области, на пример, федерализма, без јасније концепције о томе какву федерацију изграђујемо, довео до тога да решења која смо усвојили у Уставу од 1963. године и за која смо веровали и тврдили да представљају оквир трајније вредности зачњен даљи развика, поготову када се ради о визији датој у основним начелима Устава, буду проглашена битно превазиђеним већ кроз неколико година. Такав утисак о одсуству концепта облика државног уређења, који сада треба да изграђујемо, стиче се и из анализе нацрта амандмана.

Мислим, наиме, да се ради о покушају обликовања једног система који се никаквим напором не би могао уклопити у најшире схваћен концепт федерализма и конфедерализма. Због тога је тешко сагледати његову суштину и посебно његово функционисање у пракси. То су осећања са којима ја приступам уставним амандманима.

По мом мишљењу, основна обележја нацрта амандмана представљају: прво, утврђивање и доследно инсистирање на државно-правном јачању република и покрајина и на њиховом суверенитету и, друго, разграничење надлежности између република и федерације у смислу јаког осамостаљивања република. За мене је основно питање да ли је ово најпогоднији пут за остварење слободе и равноправности нација, за одређени поло-

жај који човек треба да има у самоуправном социјалистичком систему, за јачање утицаја удруженог рада и најзад, за развој самоуправљања.

Ја у то нисам сигурна, а чини ми се да смо у том смислу раније имали другачије ставове, почев од одређивања карактера друштвено-политичких заједница, па до афирмације суверенитета радног народа.

Овде је било доста речи о појединим решењима из нацрта амандмана. Изречено је доста оцена са којима сам сагласна, па ћу стога рећи укратко само о још неким питањима. У немогућности да кажем ништа ново, поновићу неке ствари и то углавном само као своја одређења.

Ја бих се, укратко, осврнула на следећа питања:

1. Било је већ доста речи о начину третирања покрајина у савезном уставу. Мислим да је неприхватљив начин на који су оне уставно-правно фиксиране у нацрту. Полазећи од тога, и ни једног тренутка не сумњајући у потребу да се аутономне покрајине очувају као аутономне јединице и самосталне друштвено-политичке заједнице, чини се да се не би могло прихватити такво прејудуцирање уставних решења када је у питању само једна република. Чињеница је да су покрајине потребне као елемент федералног устава у нашем систему али се, како је то и јуче речено у дискусијама др Ристића и др Симовића, фактичко стање овог тренутка не би смело подизати на ниво непроменљивих уставних принципа. У присуству широке децентрализације, која се остварује нацртом амандмана, и последног спровођења концепције суверенитета република као држава, овакав третман покрајина би могао значити нарушавање суверенитета једне републике, што се ни теоријски не би могло никаквим аргументима образложити, нити је то циљ уставних промена.

Покрајине се морају уклопити у општу тенденцију осамостаљивања друштвено-политичких заједница, али са другим аспектом и на други начин, уз општи и принципијелан приступ њима као друштвено-политичким заједницама. Не зато да би оне добиле мање права, већ само зато да би се Уставом сва питања принципијелно решила, јер Устав једино тако може и треба да решава оваква као и друга питања.

Друго, рекла бих реч — две о председништву СФРЈ као новом органу федерације. Сигурно је да постоји потреба његовог увођења у наш систем. Међутим, не видим могућност теоријског образложења става који је у нацрту амандмана заступљен, по коме би овај орган био изван и изнад скупштинског система најшире схваћеног. Како је јуче с правом истакао др Павле Николић, није реч о инсистирању на неким теоријским моделима. Реч је о неопходности очувања принципа на коме се мора заснивати и без кога је тешко замислити даљи развој нашег политичког система.

Мислим да би се морала остварити везаност Председништва за Скупштину, од тога да га она бира, до ефикасног и разрађеног механизма његове одговорности њој. Мислим да је и иницијатива друга Тита за формирање овог органа била усмерена у правцу пуне политичке преваге Савезне скупштине над овим новим органом.

Нацрти амандмана усмерени су у многоме у супротном смислу. О самим решењима из нацрта и њиховом значењу било је довољно речи, и ја се не бих даље у то упуштала.

Треће, мислим да би уставни амандмани морали да дају одговарајуће место комуни у нашем систему. Радикалан процес децентрализације политичког система не би се смео довести до половине. Нисам присталица мишљења да се то може оставити за следећу фазу уставних промена, како се то истиче.

Републички етатизам који у политичкој пракси већ даје своје видљиве контуре, а са уставним амандманима добија још снажније подстицаје, овај захтев чини потпуно оправданим и неопходним. Интереси самоуправљања и положаја грађана и радног човека су, такође, битни елементи који указују на неопходност истовременог конституисања комуне и њене афирмације, уз афирмацију република — држава и покрајина — држава.

Најзад, није популарно говорити о овоме о чему бих најзад рекла неколико речи. Изражем се ризику да будем погрешно протумачена и евентуално етикетирана. Наиме, ради се о процесу одлучивања у федерацији, у ствари праву вета предвиђеном амандманом XXXI и XXXII Нацрта. У ситуацији када је федерацији остављен узак круг права и дужности, у пуном интересу је политичког система да она бар ефикасно функционише. У овом смислу, мислим да ће поступак одлучивања у федерацији, предвиђен нацртом, у пракси довести до њеног потпуног блокирања. Право вета ће се, како је јуче друг Чавошки говорио, претворити у средство за одржавање статус квоа, како је то било и у политичкој историји, уместо да оствари заштиту интереса република и покрајина, што је несумњиво основни мотив његовог успостављања. Ја стварно, анализирајући амандмане XXXI и XXXII не могу да видим како ће се остварити ефикасност у одлучивању у федерацији, и како ће се, у ствари, једна одлука моћи донети. Ево сада у вези са савезним буџетом се то већ показало, и то довољно указује на сву сложеност проблема.

Због тога би, да не дужим, требало још једном темељно испитати ово питање и покушати утврдити такав процес одлучивања који би омогућио ефикасно деловање федерације, заштиту интереса република и покрајина, уз стално превазилажење статус квоа.

Александар Ивић:

У сваком разговору о теми која је на дневном реду, мислим да се мора поћи од много пута поновљене констатације, да се југословенско друштво налази у стању кризе. Таква оцена није спорна. Она је изречена и званично. Изречена је и на овом скупу. Међутим, ја бих рекао да два елемента кризе у којој се налазимо имају изванредан посебан значај за питање које разматрамо. Први је у, нама већ познатој чињеници, да југословенско друштво доживљава доста потреса уз очигледну немоћ да се разлози и узроци овог стања уоче и ставе на дневни ред и други у томе, да се у ситуацијама, када су одређена питања стављена на дневни ред, испољава значајна неефикасност у покушајима да та питања буду решена у ре-

лативно прихватаљивом, да не кажем оптималном року. Примера ради, могу се навести: привредна реформа, стабилизациони програм, проблем одговорности, остваривање уставног положаја комуне итд. Свакако да за овакво стање има више могућих разлога — од наше материјалне и културне неразвијености па надаље. Међутим, мислим да је један од основних разлога релативно уска социјална основа конституисања текуће политике, која се испољава на више начина, али најчешће у сужавању и осамостаљивању центара моћи. Та чињеница потхрањује неефикасност у два правца: тешко се долази до правих решења, а решења која се нуде нису довољно прихваћена да би могла бити реализована. У том контексту је значајно нагласити да смо због сужавања социјалне основе дате политике долазили, а и сада долазимо, у ситуације да се идеолошка свест формира на начин који није увек дозвољавао довољно присуства класних елемената у овим и оним њеним облицима, што је изгледа куминирало у покушајима да се национални интереси испољавају крајње аутохтоно и тиме национална свест афирмише без довољне интегрисаности са класном. То је омогућило да се одређени типови политичког понашања и одређене структуре испољавају и легитимишу као аутентични израз текућих токова политичког живота, мада су релативно осамостаљене од реалне социјалне основе. На тој основи долази до стварања неформалних центара одлучивања који делују осамостаљено и недовољно рационално са становишта система, чиме се проблем шири и постаје не само ствар демократизма политичког система Југославије, већ и питање способности да се рационално конституише једна политика и да се добије подршка за њено ефикасно остваривање. Демократизам југословенског политичког система, према концепту, подразумева такав начин одлучивања, који претпоставља широко ангажовање у конституисању и спровођењу одлука. Рекао бих да смо тиме, што смо сузили основу текуће политике, на неки начин дошли у ситуацију да тешко легитимишемо права питања, још теже их стављамо на дневни ред, а сасвим неефикасно спроводимо одлуке. Мислим да та сужена основа, која је као тенденција доста стара, тежи даљем сужавању и да резултира комплетном неефикасношћу система. Илустрације ради, може се навести стање пре и после амандмана XV и слични проблеми у комунама и ширим друштвено-политичким заједницама. Начин доношења уставних амандмана то такође потврђује, а о томе је било довољно речи и ја се на томе нећу задржавати.

Сужена пропусна моћ, која са друге стране онемогућује одређене социјалне групе да утичу на стратешке одлуке, има веома значајне последице по идеолошка стања у нашем друштву, чији је само један аспект национално питање. Ако је ова констатација тачна, она је јака основа за захтев да се још једном оцени понашање свих оних који на неки начин претендују да изражавају општу вољу, јер нема спора да у промене Устава до сада нису биле укључене врло широке социјално-политичке структуре које су — према систему самоуправљања, његовим нормативним, па и практичним односима — позване да се о таквим питањима изјашњавају. На суженим основама конституисања политике — поред неких проблема сужавања демократизма, као друге стране поменутог процеса — може због немогућности утницаја поменутих структура на опште токове, доћи

до различитих приватизација интереса, до осамостаљеног политичког понашања одређених структура и томе слично. Ако се даље иде том логиком, може се говорити не само о нелегалности одговарајућих одлука, већ се таквој политици (у вези са неким њеним аспектима), може поставити питање легитимности.

У таквој ситуацији може се догодити и можда смо у једном таквом тренутку, што је ствар оцењивања — да општа воља буде замењена неким посебним вољама или да постоје погрешна уверења о нашој вољи. Зато бих рекао да има много разлога за размишљање, колико су питања која су у последње време добила право грађанства у делу јавности и политичке структуре, заиста израз реалних односа у југословенском друштву и колико су заиста везана за односе нација, а колико су споља унета у свест нација, и то управо због могућности, која је унапред истакнута, да кроз различите варијанте релативно осамостаљене структуре утичу на формирање и испољавање националне свести. За мене, да сасвим децидно кажем, остаје крајње отворено питање — и то не само као потреба научног изучавања већ и као потреба да се политички провери и још једном преиспита — који су међунационални проблеми данас реални у Југославији, нарочито у односу на оне који већ егзистирају у јавности као стварни проблеми и који су у овом или оном облику на известан начин политички и јавно верификовани. Уставна дебата је добра прилика за то, не оспоравајући претпоставку од које су амандмани пошли, да у Уставу Југославије много треба променити. Можда има места размишљању о томе да су проблеми мање драматични него што то на први поглед изгледа. С обзиром на овакву претпоставку, треба и даље озбиљно размишљати колико су реално засноване промене које амандмани инаугуришу, а колико су резултат договора наше доминантне политичке структуре, да не кажем политичког врха, и њеног уверења да је овај начин најбољи пут за разрешавање евентуално постојећих, не знам у ком обиму и степену, националних противурчности.

Мислим да је ова провера нужна не само због могућих значења промена већ и због атмосфере, због прилика у којима живимо и, изнад свега, због питања која смо отворили. Та провера мора бити толико широка да добије облик плебисцита. Тиме се вишеструко добија, а сасвим сигурно се долази до могућности да решења која у уставним променама буду дефинитивна добију ауторитативнију и масовнију подршку, која је неопходно потребна кад год се врше крупне и радикалне промене у једном друштву.

У вези са тим, треба изрећи једну истину поводом које не сме бити заваривања: политички тренд који је амандманима покренут на некој тачки ће се сусрести са реалним токовима југословенског политичког живота. То је сасвим извесно, хтели ми то или не хтели, и остаје обавеза да се тај сусрет има у виду и да се осмисли тако да максимално искључи елементе који могу допринети непријатним и непотребним последицама. Ту, пре свега, мислим на нарастање једног национализма који је у овом тренутку евидентан. Провера је нужна ако се не жели да се уђе у такву раван политичких односа, понашања и мишљења, која већ нуде и нудиће решења и захтеве инкомпатибилне са основним тековинама и принципима

југословенског социјалистичког друштва. Већ су видљиве манифестације тога, то није само мој страх, оне су уочене, помињане и овде и констатоване на разним местима. Мислим да се мора изаћи из равни политичких односа у којима могу одређена социјална девијантна понашања, и да слободно кажем, неки социјални атавизми да стекну право гласа и грађанства. У вези са тим желим да посебно нагласим обавезу Савеза комуниста да буде крајње децидиран у свом ставу да, без обзира на варијанту решавања националног питања у Југославији (чији се значај не сме потцењивати), не може ићи у савез са одређеним структурама и појединцима који су ретроградни. Разуме се, да је то могуће једино ако национално питање буде решавано у оквиру класног питања. Недовољна осетљивост за овај проблем и недовољни смисао за класност социјалистичког друштва и националног питања може Савез комуниста да објективно стави у положај савезништва са декласираним социјалним понашањима и, у констелацији таквих односа, немогућност да у сваком тренутку савлада одређене политичке тенденције. Конкретно речено, Савез комуниста мора имати дистанцу, па и ограде од одређених трендова схватања националног питања у Југославији. Без обзира на могућа нијансирања, у основи су сви национализми исти и не мења много ствар што су у питању разни појединци, личности и институције које их испољавају. Та истина се мора имати у виду у вези са разговором који смо водили ове две вечери. Такође треба поновити познату истину историје радничког покрета у нас и у свету да привилегију на национализам не може нико имати. И још да кажем да сумњам, и то веома сумњам, у комунистички национализам, јер се мора направити ограда од национализма који доводи у питање самоуправну класност социјалистичког друштва и класну садржину социјалистичке демократије у Југославији. Они који мисле друкчије, имају друга схватања, дугују озбиљнији теоријски и политички напор да то објасне.

Неколико конкретнијих речи о амандманима. Мада је питање да ли су то само амандмани или је то нешто више, с обзиром на ширину захвата и на то какве све промене у Уставу изазивају. Није било времена да се прецизније утврди, међутим, по неким мојим првим утисцима, мења се нешто више од половине Устава.

О амандманима је тешко говорити, пре свега, због њихове заиста велике нејасноће и начина писања који онемогућава да се са већом сигурношћу интерпретирају, нарочито у контексту целине Устава, промене у односу на досадашња уставна решења и принципе. И најповршнија егзегеза показује висок степен појмовне неконзистентности и нејасноће.

У коментарисању амандмана, учинићу покушај да кажем неколико ствари трудећи се да не поновим оно што је већ речено.

Прво, мислим да овако велики број амандмана и њихова шароликост веома отежавају, ако не и онемогућавају, примену Устава из 1963. године. Фактички, уставним амандманима се инаугурише тотална промена Устава, јер ће се веома брзо констатовати да је уз овакву шароликост тешко тумачити, а још теже примењивати Устав. То на неки начин сугерише промену Устава у целини. Такав став је кроз амандмане испољен, јер су они отишли не само шире од првобитног договора, већ толико широко да најављују промену Устава. У сваком случају, створена је опасност од неста-

билности Устава, која ће се испољавати као немогућност примењивања Устава.

Друго, у амандманима су нашала места многа питања која, по својој природи нису уставноправна материја, што само по себи није проблем. Међутим, та чињеница истиче крупнији проблем — питања која нису уставноправна материја стекла су статус равноправан са питањима која су у Уставу и која треба да буду у Уставу, чиме је отворен проблем очувања интегритета уставних принципа. Примера ради, могу се навести: живи и минути рад, лични рад, друштвена својина, расподела дохотка итд. Ако нова решења, сада као уставна материја, егзистирају равноправно са оним што је уставни принцип о тим иначе изванредно крупним питањима политичког и економског система, може се догодити да одговарајућом интерпретацијом амандмана буду доведени у питање постојећи уставни принципи, јер је могућа логика *lex specialis*.

Треће, присуство амандмана отвара проблем уставноправне заштите као проблем односа материје које регулишу и амандмани и Устав. Велики број амандмана и ширина захвата обавезују на потпунија решења уставноправних гаранција за сва питања која се налазе у Уставу а која се амандманима допуњавају.

Четврто, с обзиром на веома наглашене политичке елементе републичке држаности и републике као политичке државе, на специфичан начин се актуелизира проблем самоуправног конституисања и евентуалног реконституисања југословенског уставног поретка у целини. Амандмани без много ограда конституишу републику као политичку државу. Међутим, читав концепт југословенског друштва изражен у Уставу, о чему је колегиница Јојић веома добро говорила, подразумева самоуправљање као облик и начин конституисања југословенског уставног поретка. Бојим се да уз овако конципирану републику тај процес не буде пресечен, односно бојим се да самоуправна димензија конституисања реално не буде онемогућена, јер амандмани сугеришу републику као пре свега државну заједницу (што је доста тешко анализом текста доказивати), па је могуће да елемент државности буде супериоран над елементом самодуправности. Уколико је ова констатација тачна, треба настојати да амандмани претрпе одговарајућу промену у смислу потпуније гаранције да се самоуправност изражава на свим нивоима и кроз све друштвено-политичке заједнице.

У том контексту се реактуелизује проблем комуне, јер и у досадашњем развоју југословенског друштва комунa није имала одговарајући статус, пре свега, у односу на републике као друштвено-политичке заједнице.

Пето, амандмани свакако инаугуришу потребу да се размишља о питању конституисања уставног система у републикама. Већ је на многим местима, а и овде у нашем разговору, ово питање помињано као проблем конституисања уставног поретка Социјалистичке Републике Србије. Ја не бих понављао све што је речено, али бих покушао да нагласим један нов моменат који се у вези са овим поставља. Полазећи од неоспорне чињенице да амандмани чврсто конституишу републике као државне заједнице, могу се поставити два питања. Једно је проблем суверенитета, о коме ја не бих опширније говорио. Друго и важније питање је: да ли се ставови о републици као државној заједници и покрајини као заједници

sui generis узајамно не искључују, нарочито на питању суверенитета. Из овако схваћених република, како амандмани сугеришу, право самоорганизације република мора бити једна од основних могућности испољавања њеног суверенитета. Не улазећи у све детаље, нагласио бих да су ми блиска гледишта да су амандмани дужни да утврде шта је израз суверенитета сваке републике понаособ и у том оквиру Социјалистичке Републике Србије. Без тога, амандмани могу бити основа за различите интерпретације односа република — аутономија, при чему су могућа свака претеривања. Очигледно је да ту има неспоразума, очигледно је да има и тенденција битног разилажења и то може довести до веома тешке ситуације. Не спада у групу оних који су уплашени за Србију, али је чињеница да амандмани потенцијално омогућавају тешкоће конституисања политичког система СР Србије. Мислим да треба све учинити да амандмани тим тешкоћама не допринесе, ако већ нису у стању да их спрече. Због тога је основан захтев да амандмани прецизније дефинишу социјалистичку републику у односу на сва ова питања о којима је било речи.

И најзад, амандмани морају бити појашњени, како би се постигла већа конзистентност и како би било могуће да се што више доведе у склад са принципима Устава. То није формална страна питања, јер се мора поћи од става да су Уставом Југославије утемељене тековине социјалистичке заједнице и да има пуно основа за тврђу да се унутар тога могу и морају решавати сва текућа питања, па и национална. Желим да истакнем да уставни принципи нису томе били препрека или још конкретније, никад и нигде озбиљно није показано да је самоуправна организација југословенског друштва отежавала успешно решавање националног питања. Због тога, без обзира на то колико има потреба за одговарајућим променама Устава и колико год то текући политички тренд наглашавао, ово не може бити основа за хендикеп самоуправљања и због тога треба учинити додатни напор да се овакав став у амандманима јасније и децидираније истакне.

Др Драгољуб Кавран: О НАЦИОНАЛНОМ И ТЕХНОЛОШКОМ, О СУСРЕТУ ИЛИ СУДАРУ

Дискусију о Амандманима треба да развијам као дијалог а не пуки трансфер идеја. Способност за научну анализу којом, по претпоставци, располажемо, пружа шансу да се иде даље од сувог, дневног политичког прагматизма, да се, уместо решења која представљају подлогу за компромис у овом тренутку предложе решења која ће заштитити и лик система самоуправљања и обезбедити му функционисање на дугу стазу. Јер, политички прагматизам и његови привремени носиоци, суочени са потребом утврђивања дугорочних интереса радних људи креирају решења на основу интуиција, парцијалних информација и контаката, са често погрешним људима — без довољно ослоњања на науку као организовано знање, помоћу којег би прогностичке могућности биле повећане а предложена решења — ефикаснија. Уопште, анализирајући рад дела политичких снага које одре-